

1. Цивільне право України. Підручник: У 2 т. В. І. Борисова, (кер.авт.кол.), Л.М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; За ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. Право. 2014. Т. 2. 816 с.

2. Цивільне право України. Навч. підручник. Іванов І.Ф., Куриліна І.В., та ін.Т.І. Алерта. К. 2019. с. 312.

3. Васильєва М. Як стати добросовісним набувачем *Економіка і життя*. 2017.С. 17.

4. Цивільне право України. Підручник у 2 т. / В. І. Борисова, (кер.авт.кол.), Л.М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; За ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. Право. 2014. Т. 1. 656 с.

Артьоменко В. В.

здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Аксютіна А. В.

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЖИТЛО ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО СПАДКУВАННЯ

Право на житло та його місце в правовій системі в різні часи розглядалися з різних наукових ракурсів. Такі вчені, як: В.Ф. Маслов, В. А. Золотар, В. А. Тархов. [3, ст. 318] Слід зазначити, що право на житло нерозривно пов'язане із соціальними, культурними та економічними правами людини, і тому його слід розглядати як одне із природних та невід'ємних прав людини. Це підтверджується Конституцією України, де право на житло та недоторканність житла гарантуються розділом II "Права, свободи та обов'язки людини і громадянина".

У Цивільному кодексі України 2003 р. (Далі - ЦК України) стандарти щодо права власності на житло вперше в історії української цивільної кодифікації викладені в окремій главі та сформульовано загальне визначення житла. Він суттєво відрізняється від розуміння житла в інших галузях права (особливо конституційному, адміністративному та житловому законодавстві) і вимагає визначення критеріїв для відмежування цієї правової категорії від відповідних правових структур у житловій установі.

Це пов'язано з подальшою актуальністю питань цивільно-правового аналізу категорії житла як конкретного об'єкта цивільних прав. Тому, згідно зі ст. 379 Цивільного кодексу України: Мешканням фізичної особи є житловий будинок, квартира, інша житлова площа, спроектована та придатна для постійного або тимчасового проживання в них. [1]

Юридичні елементи, що входять до складу житла, - це певні елементи, які можна виділити залежно від кількох критеріїв: На думку громадян, характеристики житла характеризуються тим, що: - це певна кімната; - призначений для проживання людей; - віднесені у житловому фонді [3, ст. 318]. Що стосується юридичного визначення, то для визнання житла будь-який предмет, зазначений у ст. 379 Цивільного кодексу України (житловий будинок, квартира, інші житлові приміщення) повинні одночасно мати три визначальні ознаки: бути нерухомим майном у вигляді приміщення; - бути призначеними для постійного проживання; - підходить для постійного проживання. [1]

Відсутність хоча б однієї з цих характеристик призводить до неможливості виконати такі речі, як предмет майнових прав та предмет цивільних правочинів. [2, ст. 305] У національних громадянських поняттях поняття нерухомого майна пов'язане із суттєвим критерієм. Матеріальний критерій полягає у ступені зв'язку цих речей із землею в умовах визнання законом певних речей нерухомими в правовому режимі. Наявність одного з цих критеріїв є достатньою підставою для визнання речей нерухомим майном (тобто речей, еквівалентних нерухомому майну).

Отже, житло позначає нерухомість відповідно до першого, по суті, критерію віднесення речі до нерухомості, який регулює визнання таких об'єктів, які знаходяться на суші та тісно пов'язані з ними, тобто переміщення яких неможливе без непропорційної шкоди (ст. 181 Цивільного кодексу України). [1]. Житло є видом нерухомості і повинно відповідати загальним вимогам до поняття нерухомості. Тому житлові кімнати, обладнані на кораблях, річках і літаках різними транспортними засобами, можуть не мати житлового характеру, навіть якщо вони комфортніші за домашнє житло.

Одним із способів набуття права на житло є його спадкування. Спадщина - це передача прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), іншим особам (спадкоємцям) (ст. 1216 ЦК України). [1] Якщо ми враховуємо право на житло, ми маємо на увазі спадщину, передачу права власності та користування, а також житлові зобов'язання, що належали гаранту. ЦК України, у свою чергу, забезпечує два способи прийняття спадщини [2; 307]: - фактичний; - юридичний. [1] Легальний метод полягає у зверненні до нотаріуса для прийняття спадщини особисто або через законного представника (стаття 1269 Цивільного кодексу України). [1] Фактичний метод встановлює презумпцію прийняття, як це визначено у ч. 3 ст. 1268 Цивільного кодексу України, що підлягає постійному проживанню з поручителем на момент прийняття спадщини, та статтею 1268 частини 4 Цивільного кодексу України, в якій зазначено, що неповнолітня, недієздатна особа та особа з об-

меженою цивільною дієздатністю передається у спадок, крім випадків, передбачених другим до частини четвертої статті 1273 Цивільного кодексу України.

Наявність цих обставин не заважає спадкоємцю розпочати спадщину подати заяву до нотаріальної контори про прийняття спадщини. Це лише підтверджує волю спадкоємця прийняти спадщину. Підтвердженням фактичного вступу спадкоємця в адміністрацію або володіння спадкоємним житлом може бути, наприклад, довідка житлової організації, ради житлового товариства, місцевого виконавчого комітету або державної адміністрації про те, що спадкоємець проживав з ним безпосередньо до смерті гаранта; штамп у паспорті спадкоємця про реєстрацію у спадковому помешканні протягом шести місяців після смерті поручителя або відповідний запис у реєстрі будинків. [3]

На нашу думку, запровадження норми в ЦК України, яка встановлювала б обов'язкову норму про необхідність витребування спадщини, що включає житло, запобігало б суперечкам, які будуть обговорюватися далі в суді. Отже, спадкоємець, який вжив заходів щодо збереження успадкованого майна, захисту його від втручання або вимог третіх осіб та / або понесених за свій рахунок, вважається таким, що зберіг спадщину, якщо він прийняв спадщину, якщо протягом строку, зазначеного у ст. 1270 ЦК, не заявив про свою відмову.

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 №435 – IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44, ст.356. (редакція – 16.08.2020). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#top> (дата звернення – 29.09-10.10. 2020)

2. Актуальні проблеми спадкового права : навч. посіб. за заг. ред. Ю. О. Заїки, О.О. Лов'яка. К. 2014. 336 с. (304-317)

3. Мічурін Є.О., Сліпченко С.О., Соболев О.В. Житлове право України. Науково-практичний посібник. Харків: Еспада, 2017. С.318.